

Sygn. akt V ACa 377/09

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 października 2009 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach V Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Iwona Wilk (spr.)
Sędziowie :	SA Grzegorz Stojek SA Jadwiga Galas
Protokolant :	Barbara Wójtowicz

po rozpoznaniu w dniu 13 października 2009 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością

w C.

przeciwko(...)Spółce Akcyjnej w C.

o zapłatę

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Częstochowie

z dnia 30 kwietnia 2009 r., sygn. akt V GC 27/09

oddala apelację i zasądza od powódki na rzecz pozwanej kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt V ACa 377/09

UZASADNIENIE

Powódka (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w C. wniosła o zasądzenie od pozwanej (...) Spółki Akcyjnej w C. kwoty 145 817,10 zł z ustawowymi odsetkami i kosztami postępowania tytułem zapłaty należności za odlewy wykonane na zamówienie pozwanej, zgodnie z umową stron z 8 października 2007 r.

W sprzeciwie od nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym Sądu Okręgowego w Częstochowie z 16 lutego 2009 r. pozwana wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania podnosząc, iż dochodzona wierzytelność nie istnieje gdyż wygasła w dniu 8 listopada 2008 r. na skutek potrącenia wierzytelności pozwanej

wobec powódki także wynikającej z umowy stron z 8 października 2008 r., w konsekwencji pozwana podniosła zarzut wygaśnięcia wierzytelności przed wniesieniem powództwa. Ponadto pozwana zarzuciła, iż powódka nie dołączyła do pozwu całej korespondencji stron, wbrew wymogom art. 479¹² § 2 kpc wprowadzając w błąd sąd i doprowadzając do wydania nakazu zapłaty w sytuacji gdy w istocie nie istniały przesłanki z art. 498 § 2 kpc i art. 499 pkt 1 i 2 kpc. Pozwana wskazała, że powódka nie załączając do pozwu pozostałych dokumentów utraciła możliwość ich powołanie w dalszej części procesu.

Wyrokiem z 30 kwietnia 2009 r. Sąd Okręgowy w Częstochowie oddalił powództwo i zasądził od powódki na rzecz pozwanej koszty procesu w kwocie 3 617,- zł.

Sąd Okręgowy ustalił, że strony zawarły w dniu 8 października 2007 r. umowę o współpracy w związku ze sprzedażą przez pozwaną na rzecz powódki zorganizowanej części przedsiębiorstwa w postaci zakładu produkcyjnego nr(...)położonego w C. przy ul. (...) a to w celu zagwarantowania „adekwatności ustalonej wartości przedmiotu sprzedaży” zgodnie z zapewnieniami pozwanej dotyczącymi możliwości technicznych i produkcyjnych zorganizowanej części przedsiębiorstwa przez co najmniej (...)miesiący od daty sprzedaży. Przez „adekwatność ustalonej wartości przedmiotu sprzedaży” strony rozumiały brak straty na bezpośredniej działalności operacyjnej przy produkcji ż. szarego w zorganizowanej części przedsiębiorstwa nabytej przez powódkę zaś brak straty oznaczał sytuację, gdy w przypadku produkcji 240 ton odlewów ż. miesięcznie, wartość sprzedaży netto pokrywa koszty produkcji ż., przy założeniu, że koszty surowców wynoszą 59% kosztów produkcji oraz uwzględniając dodatkowe koszty do 300 000,- zł miesięcznie. Powódka na podstawie § 6 pkt (...) umowy miała zapłacić pozwanej łączną kwotę 300 000,- Euro oraz 100 000,- euro za usługi świadczone powódce na podstawie tej umowy. Zapłata wynagrodzenia w wysokości 300 000,- Euro, zwiększonego o podatek VAT miała nastąpić w ciągu miesiąca od zakończenia umowy, na podstawie faktury wystawionej przez pozwaną. Zgodnie z § 7 umowy stron zapłata tej należności uwarunkowana była brakiem straty na bezpośredniej działalności produkcyjnej w zakładzie nr (...)w okresie trwania umowy. Na mocy tej umowy pozwana zobowiązała się do zapewnienia sprzedaży odlewów wykonanych przez powódkę na poziomie ustalonego poziomu rentowności tj. 240 ton odlewów miesięcznie jak również zapewnić powódce odpowiednie oprzyrządowanie do produkcji odlewów a także udzielać powódce pomocy w zakresie doradztwa w sferach produkcji, technologii, handlu, inwestycji.

Jest poza sporem, że w maju, czerwcu i lipcu 2008 r. powódka, na zamówienie pozwanej dostarczyła jej odlewy o wartości objętej żądaniem pozwu i swoje zobowiązanie w tym zakresie pozwana przyznała w piśmie z 5 września 2008r. uznając roszczenia powódki do kwoty 1 012 004,- zł.

Po zakończeniu trwania umowy stron tj. 8 października 2008 r. pozwana wystawiła fakturę VAT na kwotę 1 256 878,77 zł, a następnie pismem z 10 listopada 2008 r. (doręczonym powódce 12 listopada 2008 r.) pozwana złożyła powódce oświadczenie o potrąceniu tej wierzytelności z wierzytelnościami powódki wobec pozwanej w kwocie 1 041 889,58 zł.

Zważył w tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy, iż żądanie pozwu nie jest uzasadnione a to wobec tego, iż zasadnym jest przyjęcie, że pozwana ze skutkiem z art. 498 § 2 kc, wobec ziszczenia przesłanek z art. 498 § 1 kc, potrąciła, jeszcze przed wytoczeniem sprawy wierzytelność własną z wierzytelnością powódki objętą żądaniem pozwu. Na podstawie art. 479¹² § 1 kpc uznać należało, iż dowody zaoferowane przez powódkę później niż w pozwie dla wykazania braku skuteczności oświadczenia pozwanej o potrąceniu, uległy prekluzji procesowej gdyż dowody na tę okoliczność winna była powódka powołać już w pozwie.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 i 99 kpc.

Powyższy wyrok zaskarżyła w całości apelacją powódka, która zarzucając sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, naruszenie art. 233 § 1 kpc oraz art. 328 § 2 kpc, art. 232 kpc w zw. z art. 6 kpc, art. 479¹² § 1 kpc oraz naruszenia art. 233 § 1 kpc w zw. z art. 498 i 499 kc wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kwoty 145 817,10 zł. z ustawowymi odsetkami od 21 lipca 2008 r.

oraz kosztów postępowania za obie instancje ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji wraz z rozstrzygnięciem o kosztach instancji odwoławczej.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja nie jest uzasadniona.

Sąd Apelacyjny podziela ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd I instancji wtedy gdy Sąd ten przyjmuje, że na skutek oświadczenia o potrąceniu złożonego przez pozwaną jeszcze przed wytoczeniem niniejszej sprawy dochodzona wierzytelność uległa umorzeniu z wierzytelnością pozwanej z tytułu usług świadczonych przez pozwaną na rzecz powódki w wykonaniu umowy stron z 8 października 2007 r. w wysokości 400 000,- EURO. Powyższe ustalenia znajdują bowiem oparcie w zebranych w sprawie materiale dowodowym, które to dowody Sąd ten ocenił w granicach zakreślonych przepisem art. 233 § 1 kpc i zarzuty apelacji sprzeczności tych ustaleń z treścią zebranego materiału nie zasługują na uwzględnienie. Zobowiązanie powódki wobec pozwanej wynika bowiem wprost z postanowienia § 6 pkt (...) umowy stron według których to postanowień powódka zobowiązana była zapłacić wymienione kwoty za usługi określone w § 2 umowy stron przy czym zapłata winna była nastąpić w terminie miesięcznym po zakończeniu umowy na podstawie faktury wystawionej przez pozwanego. Jest poza sporem, że pozwana, w zgodzie z postanowieniami umowy taką fakturę wystawiła i doręczyła powódce. Wbrew zarzutom powódki fakt wykonania umowy przez pozwaną w zakresie spoczywających na niej obowiązków wynikających z § 2 umowy stron można wywieść z tej okoliczności, iż przedmiotem żądania powódki jest cena sprzedanych pozwanej odlewów (art. 231 kpc). Tym bardziej, że powódka nie wykazała tych okoliczności, które po myśli § 7 umowy stron zwalniały powódkę ze zobowiązania wobec pozwanej. Nie zasługują na uwzględnienie zarzuty apelacji kwestionujące dokonaną przez Sąd I instancji ocenę zeznań świadków J. M. i J. G. bowiem w istocie zeznania tych świadków relacjonujących współpracę stron przy wykonaniu umowy są na tyle lakoniczne wtedy gdy kwestionują świadczenie usług przez pozwaną, iż nie mogą one być uznane za przydatne dla czynienia na ich podstawie stanowczych ustaleń (k.171-173).

Nie są trafne zarzuty apelacji naruszenia art. 479¹² § 1 kpc wtedy gdy Sąd I instancji pominął jako sprekludowane zarzuty i dowody zaoferowane później niż w pozwie a dotyczące się istnienia okoliczności zwalniających powódkę od obowiązku zapłaty na rzecz pozwanej przewidzianych w § 7 umowy stron. Ponad prawidłowe wywody Sądu I instancji w tym zakresie można tylko dodać, że wprawdzie zgodnie z art. 217 kpc strona może aż do zamknięcia rozprawy przytaczać okoliczności faktyczne i dowody na uzasadnienie swych wniosków i twierdzeń strony przeciwnej jednakże od tej reguły przepisy kpc przewidują szereg wyjątków, które zobowiązują strony do zgłoszenia twierdzeń, zarzutów i dowodów w określonym terminie i to pod rygorem utraty prawa ich powoływania w toku dalszego postępowania. Przepisy zobowiązujące strony do wskazywania twierdzeń, zarzutów i dowodów w określonym czasie wyrażają zasadę koncentracji dowodów zaś rygor utraty powoływania ich w toku dalszego postępowania jest wyrazem zasady prawdy formalnej wedle której, sąd orzeka na podstawie twierdzeń i dowodów dostarczonych przez strony (art. 232 kpc) a sam tylko wyjątkowo ma obowiązek prowadzenia postępowania dowodowego z urzędu. Takiego obowiązku w szczególności nie sposób dopatrzeć się w sprawach o charakterze gospodarczym toczących się z udziałem podmiotów profesjonalnych i wtedy gdy strony reprezentowane są przez fachowych pełnomocników. Wszelkie zaniechania w zakresie inicjatywy dowodowej ocenione być zatem muszą jako zawinione przez stronę także wtedy gdy wnioski dowodowe składane są przez strony z uchybieniem terminów wynikających z przepisów kpc. W takim razie występuje bowiem prekluzja procesowa której bezwzględny skutkiem jest pominięcie faktów i wniosków dowodowych zgłoszonych z uchybieniem przewidzianych terminów i to także wtedy gdy fakty te i dowody mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy.

Jednym z przepisów kpc przewidujących prekluzję procesową jest przepis art. 479¹² § 1 kpc, który nakłada na powoda obowiązek zgłoszenia już w pozwie wszystkich twierdzeń i dowodów pod rygorem utraty prawa powoływania ich w toku postępowania, chyba że wykaze, że ich powołanie w pozwie nie było możliwe albo że potrzeba ich powołania wynikła później.

Nie ulega wątpliwości, że zadanie powoda jest o tyle utrudnione, że nie może on przewidzieć obrony procesowej pozwanego jest jednak rzeczą oczywistą, że jeśli zgłoszone roszczenie ma być uwzględnione to powód musi podać w pozwie wszystkie twierdzenia i dowody konstruujące podstawę faktyczną powództwa tj. takie, bez których powództwo nie mogłoby być uwzględnione i w tym zakresie prekluzja procesowa występuje z całą mocą. Niewątpliwie zatem powód musi już w pozwie powołać wszystkie dowody mające wykazać istnienie istotnych dla przyjęcia zasadności roszczenia faktów. Dotyczy to zatem okoliczności wskazujących na nawiązanie przez strony stosunku zobowiązaniowego, jego treści, wykonania przez powoda zobowiązania własnego i braku wykonania zobowiązania przez pozwanego dłużnika. Jeśli zatem jeszcze przed wniesieniem pozwu nastąpiło zdarzenie, którego skutkiem mogło być wygaśnięcie zobowiązania, jak spełnienie świadczenia pieniężnego, umorzenie wierzytelności na skutek oświadczenia o potrąceniu czy wreszcie przedawnienie roszczenia to tymi faktami, które konstruują podstawę powództwa są także te, które mogą mieć wpływ na ustalenie że zdarzenia prowadzące zwykle do wygaśnięcia zobowiązania dłużnika w rzeczywistości nie wystąpiły. Bowiern rzeczą powoda, na którym ciąży obowiązek wykazania faktów z których wywodzi skutki prawne, zgodnie z regułą z art. 6 kc, jest dostarczenie już w pozwie materiału dowodowego koniecznego dla przyjęcia zasadności dochodzonego roszczenia. Tymi faktami zaś z których powód wywodzi skutki prawne są także te okoliczności które dają podstawę do wnioskowania, że nie doszło do wygaśnięcia zobowiązania i ono nadal istnieje.

Jeśli zatem jeszcze przed wniesieniem pozwu pozwana złożyła powódce oświadczenie o potrąceniu to, zgodnie z powyższymi wnioskami, powódka powinna była już w pozwie naprowadzić twierdzenia i dowody dla wykazania, iż oświadczenie to jako niespełniające przesłanek ustawowego potrącenia nie wywołało skutku umorzenia obu wierzytelności i nie chodzi tu o antycypowanie stanowiska procesowego pozwanej podejmującej obronę w drodze zarzutu potrącenia, czego oczywiście nie można wymagać od powódki, gdyż odwołanie się w procesie do skutków potrącenia dokonanego przed wniesieniem pozwu to w istocie zarzut nieistnienia roszczenia jako skutku złożonego oświadczenia o potrąceniu. Nie można zatem w okolicznościach tej sprawy przyjąć by potrzeba powołania faktów i dowodów dotyczących braku obowiązku zapłaty przez powódkę należności na rzecz pozwanej powstała później niż w pozwie a to w szczególności dopiero po złożeniu sprzeciwu od nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym, w którym pozwana powołała się na wygaśnięcie dochodzonej wierzytelności jako skutku potrącenia wcześniej dokonanego.

W konsekwencji Sąd I instancji w zgodzie z unormowaniem art. 479¹² § 1 kpc pominął te fakty i dowody, które zmierzały do wykazania braku spełnienia przesłanek ustawowego potrącenia i skutku tej czynności pozwanej w postaci umorzenia obu wierzytelności.

W tak niewadliwie zatem ustalonych okolicznościach sprawy Sąd I instancji dokonał prawidłowej subsumcji prawa materialnego przyjmując, iż złożone przez pozwaną oświadczenie o potrąceniu spełnia przesłanki z art. 498 § 1 kpc, w szczególności zaś to, iż powódka i pozwana były jednocześnie wierzycielami i dłużnikami wobec siebie co oznacza, iż wystąpił skutek umorzenia obu wierzytelności stosownie do art. 498 § 2 kpc. Tym samym za chybione należy uznać zarzuty apelacji naruszenia przepisów prawa materialnego a to art. 498 i 499 kpc.

Z tych przyczyn apelacja jako nieuzasadniona podlega oddaleniu na podstawie art. 385 kpc a koszty postępowania apelacyjnego obciążają powódkę na podstawie art. 98 i 99 kpc.